

ВАРШАВА — ВЕРАСЕНЬ 1939 Г.

Фота — ЦАФ

Сena 60 gr. Цана 60 гр.

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА - КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 36 (184) БЕЛАСТОК, 6 ВЕРАСНЯ 1959 ГОДА ГОД IV

ЮЛІУШ СЛАВАЦКІ

4 верасня г. г. спаўняецца 150 год з дня нараджэння вялікага польскага паэта Юліуша Славацкага.

Дзяржаўнае выдавецтва БССР выпускае кнігу вершаў і паэм палымянага дэмакрата.

Побач мы змяшчаем тры часткі вядомай паэмы Славацкага «У Швейцарыі» у дасканалым перакладзе Максіма Танка, які здзіўляюча трапна аддае чар паэзіі Славацкага.

Пераклад мы ўзялі з 7 нумара «Полымя» за г. г., у якім друкуецца паэма поўнасцю.

У ШВЕЙЦАРЫІ

I

Яна як мара знікла залатая.
Я сохну з жалю, і чаму, не знаю,
Мая душа не вырвалася з цела
І да анёлаў з ёй не паляцела,
Каб недзе там, за небасхілам сінім,
Быць разам з маёй любай і адзінай.

II

Між гор Швейцарскіх ёсць каскад, з якога
Аар блакітны скача на парогах,
Прыгледзься лепей да вяршынь у хмарах!
Ці бачыш там вясёлку па-над ярам?
З сярэбранай імглы яна звісае,
Пераліваецца і не згасае.
Часамі толькі белыя ягняты
Праскочаць праз вясёлку на даліны
Папасвіцца пад засенню ляшчыны.
Ці голуб праляціць — вястун крылаты —
Вады напіцца, бліснуць апярэннем
У гэтым спектры казачных праменняў.
Тут я яе сустрэў аднойчы рана.
Нібы з вясёлкі яркай, з пены белай
Яна з'явілася неспадзявана.
Здаецца, ў сонцы ўся яна гарэла;
Здаецца, ўся яна абвіта
Святлом анёльскім і нябёс блакітам.
Я на яе глядзеў зачараваны,
Не мог вачэй адвесці закаханых.
А пачуццё любві з такою сілай
Запаланіла і душу і сэрца,
Што праз цясніну да яе, здаецца,
Я паляцеў бы на птушыных крылах.
Баяўся я, каб сонечная мара,
Пакуль душа, збудзіўшыся, аклікне,
Не згінула навек у хвалях ярых,
Ў вясёлцы не растала і не знікла.
І я баяўся, як у сне баяцца,
Прачнуўшыся са сном сваім расстацца.
Вось так упершыню я стрэўся з ёю
Пад яснаю вясёлкавай дугою.
Захоплены красой яе дзявочай,
Стаяў я, долу апусціўшы вочы.

IV

І з той пары шчаслівыя былі мы.
Калі адны азёрамі плылі мы.
Не знаў: ці лодка нас нясе па хвалях,
Ці крылы у мяне павырасталі,
І я, як горны дух, імкнуўся ўдалеч
Яна вяла мяне, куды хацела!
Яна была як лебедзь снежна - белы,
Была азёраў гэтых гаспадыняй,
Плыла — і лодка ўслед плыла няспынна.
За лодкай ззяла паласа блакіту,
За ёю — рыб срабрыстых карагоды
Ігралі ў сонцы па азёрных водах.
Так мы, абкружаныя гэткай світай.
Плылі па ціхай казачнай краіне.
Яна была як водная багіня,
Якой служылі птушкі і дэльфіны,
Ў якой былі палацы ў тонях сініх,
Кароны з зор паўночнаю парою.
І ўсё яна магла зрабіць са мною.

СЯЛЯНЕ ЗА НОВАЙ
сельскагаспадарчай палітыкай

Яшчэ зусім нядаўна праходзіў III З'езд, калі партыяй накрэслівалася новае ў сельскай гаспадарцы. Так, гэта было нядаўна. Аднак за гэты параўнальна кароткі перыяд многае змянілася ў нашых вёсках. І калі гэтая змена назіраецца ў масавым маштабе, дык гэта найлепшы знак, што сяляне думаюць, што справа бліжэйшай будучыні ім не абыякавая справа.

На маю думку, не трэба тут спецыяльнага назіральніка, каб убачыць новае ў нашых вёсках. Кожны, хто за апошні час пабываў на вёсцы, несумненна ўбачыў зусім новую для нашай вёскі з'яву. Сяляне пачалі гаварыць аб новай палітыцы партыі. Гэтая справа іх моцна абыходзіць, яны жывуць ёю.

Прыпамінаецца мне гутарка з сябрам з Познанскага ваяводства. Ен быў некалькі месяцаў у камандзіроўцы на Беласточчыне.

— Вашых сялян нішто не кране з месца, — гаварыў ён.

Пастановы III-га З'езду партыі моцна кранулі сялян. Сельскагаспадарчыя гурткі і фонд развіцця сельскай гаспадаркі — гэта справы блізкія нашым земляробам, гэта справы, у якіх яны выразна бачаць сваю будучыню, свае неабмежаваныя перспектывы развіцця. Такое сцвярджэнне я магу падмацаваць канкрэтнымі фактамі: 1113 сельскагаспадарчых гурткоў на Беласточчыне гавораць самі за сябе. Гэта найлепшы залог, што новая сельскагаспадарчая палітыка блізкая сялянам, што яны яе поўнасцю разумеюць.

Я вельмі шкадую, што мой сябра з Познанскага не быў прысутны на першым пленуме Ваяводскага саюза сельскагаспадарчых гурткоў і арганізацый, які адбыўся 29 жніўня ў Беластоку. Выступленні земляробаў на гэтым пленуме найлепш яго пераканалі б аб тым, што сельскагаспадарчая палітыка партыі вельмі блізкая нават адсталым (у параўнанні з пазнанякамі) сялянам Беласточчыны.

Зрэшты справа тут не ў пераконванні майго сябра. Нашым сялянам мабыць абыякава, як ён аб іх думае. Важна тое, што да сельскагаспадарчых гурткоў на Беласточчыне ўжо прыступіла каля 23 тысяч сялян, што, за параўнальна кароткі перыяд, арганізавана тут 250 машыновых суполак (кошт машын у суполках — каля 7 мільёнаў злотых), што арганізавана ўжо 65 суполак вытворчасці будаўнічых матэрыялаў, якія дагэтуль выпрадукавалі 2 мільёны 800 тысяч будаўнічых адзінак. Аб добрай дзейнасці гурткоў і суполак шмат гаварылася на пленуме. Мне найбольш запомніліся выказванні гуртkoўца з Бельшчыны.

— Працоўнае сялянства вякамі выкарыстоўвалі і ашуквалі, як толькі маглі, — гаварыў грамадзянін Калішчук з Алексіна. — Таму нават і цяпер, калі ўладу маюць у руках працоўныя, селянін да ўсяго новага, чаго ён яшчэ не ведае, падыходзіць з падазронасцю і рэзервай. Але, калі ён пераканаецца, што гэтае новае яму на карысць, дык ніхто яго не спыніць каб прыняць яго. А нашыя сяляне бачаць канкрэтную карысць у дзейнасці гурткоў.

Доказам таго, што гаварыў далей грамадзянін Калішчук, няхай будзе факт, што зараз на Бельшчыне амаль у 45 прац. вёсак існуюць сельскагаспадарчыя гурткі. Бельскі павет зрэшты з'яўляецца перадавым у іх арганізацыі.

Сельскагаспадарчыя гурткі, гэта справа ў нас не новая. Можа толькі ў апошні час яна сталася больш масавай. Некаторыя гурткі існуюць ужо па 3 — 4 гады.

Што сялян пераконвае ўступаць у гурткі? Я б сказаў, што больш за ўсё цягне механізацыя (фізічную працу могуць замяніць машыны), а гэтым самым лепшыя вынікі ў вытворчасці.

У нас на Беласточчыне няма такога сельскагаспадарчага гуртка, у якім сяляне не мелі б лепшых вытворчых вынікаў ад тых, якія не з'яўляюцца членамі гуртка. І што цікавае, вынікі гэтыя лепшыя нават у такім выпадку, калі гурток загаспадаруе аблог, за які ніхто не хацеў брацца. Вось напрыклад сельскагаспадарчы гурток у Курашаве, Гайнаўскага павета.

(Працяг на стар. 2)

ДА НАСТАЎНІКАЎ

У СУВЯЗІ З НОВЫМ НАВУЧАЛЬНЫМ ГОДАМ ПРЫПАМІНАЕМ, ШТО АПРАЧА ПАДРУЧНІКАЎ НЕАБХОДНЫМ ДАПАМОЖНІКАМ У ШКОЛЕ З'ЯЎЛЯЕЦЦА «НІВА». ТАМУ КОЖНЫ НАСТАЎНІК ПАВІНЕН КЛАПАЦІЦЦА, КАБ У ЯГО ШКОЛЕ, ЦІ КЛАСЕ, БЫЛО ЯК НАЙБОЛЬШ ПАДПІСЧЫКАЎ «НІВЫ». «НІВА» ПАВІННА БЫЦЬ АБАВЯЗКОВЫМ ДАПАМОЖНІКАМ У ПРАЦЫ ВУЧНЯЎ. НЕАДКЛАДНА ТРЭБА ПРАВЕСЦІ З ВУЧНЯМІ ГУТАРКІ НА ТЭМУ МАСАВАЙ ПАДПІСКІ «НІВЫ».

ПАЖАДАНА ПРАВЕСЦІ ГЭТУЮ АКЦЫЮ Ў ГЭТЫХ ДНЯХ, КАБ НЕ ЗАСТАЦЦА БЕЗ «НІВЫ» Ў КАСТРЫЧНІКУ

Верасень 1939 г.

СЯЛЯНЕ ЗА НОВАЙ
СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧАЙ ПАЛІТЫКАЙ

(Працяг са стар. 1)

Ён загаспадараваў 27 гектараў аблогу. Сёлета курашаўскія гурткоўцы ў сярэднім атрымалі з аднаго гектара былых неўгоддзяў 17,5 цэнтнераў аўса, 15,5 цэнтнераў жыта і 15 цэнтнераў пшаніцы. Усе людзі з Курашава дзівавaліся, якім чынам на зямлі, дзе ў мінулым не хацела расці нават грэчка, цяпер вырошчваецца добры ўраджай пшаніцы. Прычына тут у добрай апрацоўцы зямлі, і ў сельскагаспадарчых ведах. Тут усе члены гуртка ў зімовым перыядзе праходзілі сельскагаспадарчую адукацыю, закладалі сіласы, гнаявыя ямы. Здабытыя веды, вясной застасавалі ў практыцы.

У выніку да гуртка прыступіла 7 новых гаспадароў і гурток стаўся перадавой сельскагаспадарчай сілай у аколіцы.

Апошнім часам на вёсках шмат гаворыцца аб фондзе развіцця сельскай гаспадаркі. Гэтую пастанову сяляне ўспрынялі як сапраўды вялікую дбайнасць партыі за развіццё сельскай гаспадаркі. 25 мільярдаў злотых, якія атрымае сельская гаспадарка, на працягу бліжэйшых 7-мі год, з дзяржаўнага бюджэту, гэта вялікі жыццядайны ўкол сельскай гаспадарцы. Пры добрым выкарыстанні гэтай сумы можна гаварыць аб хуткім росце сельгасвытворчасці.

У гэтым жа перыядзе для Беласточчыны прызначана з дзяржаўнага бюджэту 1 мільярд 288 мільёнаў 93 тысяч злотых. Пакуль што лік гэты мо' яшчэ нічога не гаворыць. Але трэба разумець, што за ім стаіць дзесяткі новых трактараў, малацільных агрэгатаў, сеялак, капарак і іншых сельскагаспадарчых машын, якія пачнуць працаваць на палях адсталай Беласточчыны, палягчаючы цяжкую працу земляробаў.

Над тым, як найлепш выкарыстаць усе гэтыя сродкі, раілі ўдзельнікі пленума Ваяводскага саюза сельскагаспадарчых гурткоў і арганізацый. Справа механізацыі, добрага выкарыстання ФРР і шпарчэйшага развіцця сельгасвытворчасці будзе шырока абмяркоўвацца на Агульнапольскім з'ездзе саюза сельскагаспадарчых гурткоў і арганізацый, які адбудзецца 3 і 4 верасня ў Варшаве. На З'ездзе будуць прысутнічаць перадавыя гурткоўцы Беласточчыны. (вб)

Весткі з БССР

ДНІ РУМЫНСКАЙ КУЛЬТУРЫ Ў БЕЛАРУСІ

25 жніўня ў Беларусі пачаліся Дні румынскай культуры. Адкрыццё Дзён адбылося ў Беларускім дзяржаўным Вялікім тэатры оперы і балету.

На Дні ў БССР прыбылі з Румыніі дэлегацыя дзеячоў культуры і мастацтва, народны ансамбль Румынскай Народнай Рэспублікі і маладзёжны ансамбль, які нядаўна з вялікім поспехам выступаў у Вене, на сусветным фестывалі моладзі.

У Мінску адкрыта выстаўка выяўленчага мастацтва Румыніі, фестывалі румынскіх фільмаў адбываюцца ў сталіцы рэспублікі і ў абласных цэнтрах.

Вечары, лекцыі, даклады, прысвечаныя дасягненням Румыніі, адбываюцца на прадпрыемствах, у калгасах і саўгасах.

Радыё і тэлебачанне арганізуюць перадачы румынскай музыкі.

Румынскія госці прабудуць у Беларусі адзінаццаць дзён. Яны наведваюць прамысловыя прадпрыемствы і вёскі, знаёмяцца з культурай рэспублікі, сустракаюцца з пісьменнікамі, мастакамі, кампазітарамі, наведваюць выдатныя мясціны рэспублікі.

ПЕРШЫ БЕЛАРУСКІ ШЫРОКАЭКРАННЫ ФІЛЬМ

Калектыў кінастудыі «Беларусьфільм» распачаў здымкі першага каляровага шырокаэкраннага кінафільма «Па роднаму краю».

Як паведамляе «Літаратура і мастацтва», аўтары кінакарціны вырашылі зазняць на плёнку прыроду Беларусі. Будуць таксама зазняты новабудоўлі сямігодкі, перадавыя калгасы і прамысловыя прадпрыемствы.

РАСКОПКІ Ў СТАРАЖЫТНЫМ ПОЛАЦКУ

Полацк — адзін са старажытнейшых беларускіх гарадоў. У 1962 г. яму споўніцца 1100 год. Шмат выдатных гістарычных помнікаў старажытнай матэрыяльнай культуры ўпрыгожваюць яго.

Самая старажытняя частка горада — Замкавая гара, на якой стаяў Верхні замак - крэпасць. На Верхнім замку археалагічная экспедыцыя Інстытута гісторыі Акадэміі навук БССР у сучасны момант вядзе раскопкі. На месцы раскопак выяўлены жылыя, гаспадарчыя і вытворчыя пабудовы. Экспедыцыя выявіла шмат разнастайных прадметаў матэрыяльнай культуры, якія адносяцца да XIII і пазнейшых стагоддзяў. Знойдзеныя рэчы сведчаць аб высокім узроўні развіцця рамяства ў старажытным Полацку.

„УСХОДНЯЯ ПАЛІТЫКА"

На днях мы атрымалі 5/59 нумар заходненямецкага месячніка „Der Europaeische Osten" (Еўрапейскі ўсход) і ў ім вялікі артыкул дэпутата ЦДУ у Бундэстаг — фон Гутэнберга. Артыкул мае цікавы загаловак «Заграпічная палітыка — то палітыка ўсходняя».

Фон Гутэнберг быў членам першай дэлегацыі бонскіх парламентарыстаў на сесію Міжпарламентарнай Уніі ў Варшаве і таму дарэчы будзе пазнаёміцца з яго тэзісамі.

«Нямецкая ўсходняя палітыка — пачынае фон Гутэнберг — гэта цяпер першая і найбольш істотная тэма нямецкай замежнай палітыкі». І далей — «нямецкая ўсходняя палітыка будзе мець поспехі толькі на аснове высяненых і даверлівых адносін з нашымі заходнімі саюзнікамі».

Справа зразумелая для кожнага чытача ў Польшчы. Саюз з заходнімі партнёрамі бонскім рэваншыстам патрэбны, бо самі яны ўжо не так моцныя, як 20 год назад III Імперыя.

Фон Гутэнберг раздумлівае, можна ці не можна свае адносіны з дзяржавамі ўсходняй Еўропы паставіць на мірных асновах. Пры дапамозе выдуманых прыкладаў даходзіць да вываду, што мірнае суіснаванне ў даным выпадку немажлівае. Спытаеце, чаму? Паводле фон Гутэнберга «правадыры ўсіх камуністычных партый і шэфы ўрадаў усіх камуністычных дзяржаў свету выказаліся за прызнаннем мэт сусветнай рэвалюцыі». Фон Гутэнберг лічыць злом не толькі тое, што мы гаворым аб перамозе сацыялізма, але і тое, што будуем яго ў сябе. Далей выразна гаворыць аб неабходнасці вызвалення народаў Усходняй Еўропы. Па яго толькі тады была б мажлівасць мірнага суіснавання паміж Бон і Польшчай, Чэхаславакіяй ці Венгрыяй.

Фон Гутэнберг — гэта аднак рэаліст. «Зразумела — піша ён — што заходненямецкая мэта здабыць свабоду для краін на ўсход ад нашай немажлівая».

Аднак і гэты погляд нас здзіўляе. Падумайце, хто хацеў бы даць нам большую свабоду, чым мы маем? Заходненямецкія рэвізіяністы?!

Для кожнага з нас людзі падобныя да фон Гутэнберга заўсёды застануцца такімі, якіх мы бачылі 15—18 год таму назад у гітлераўскіх мундзірах СС і Гестапа.

Імкненне, каб вызваліць Польшчу і іншыя краіны Усходняй Еўропы выводзіцца з таго, што пан фон Гутэнберг лічыць нас нявольнікамі. Піша: «тут проста сілы стаяць насупраць сябе. Адна старана дамагаецца свабоды, другая як можа бароніцца, каб не даць гэтую свабоду».

Першай стараной у разуменні заходненямецкага палітыка застаемся мы. І да нас ён кіруе такое спачуванне: «існуюць астатнія людскія граніцы, якія не маюць нічога супольнага ані з палітыкай, ані з тзв. ідэалогіямі, але толькі з істотай чалавека. Пераход гэтых граніц абазначае капітуляцыю самому, без розніцы пад якім націскам, для якой мэты і чаму».

Сляза набягае на вока, калі чытаеш такія гуманістычныя вывады і трэба добра ўшчыпнуцца, каб прыпомніць, што словы гэтыя фальшыва гучаць з вуснаў кагось, хто 15 год пасля вайны не асуджае правадыроў гітлераўскай нямецкай імперыі.

Успамінаю пра гэта таму, што пан Гутэнберг галоўнай перашкодай у навязанні бліжэйшых адносін паміж Польшчай і Заходняй Германіяй лічыць далучэнне земляў на ўсход ад Одры і Нысы да Польшчы. «Неабходнасць канчатковага прымірэння паміж немцамі з аднаго, а палякамі і чэхамі з другога боку, — піша ён — будзе так доўга нерэальнай, пакуль гэтая перашкода (граніцы) стаіць паміж народамі. Бяспраўнасць выгнанне, забранне Айчыны не можа знікнуць са свету шляхам дзяржаўнага санкцыяніравання. Можа яго вылечыць толькі ізноў права, а не час».

Значыць перасяленне нямецкіх грамадзян на захад было бяспраўем. Але вывожванне, мардаванне і акраданне мільёнаў палякаў было вельмі малым актам у параўнанні да справядлівых санкцыяніраваных правам перасовак граніц. У кожным выпадку Гутэнберг аб гэтым не ўспамінае.

Наступны сказ гучыць ужо як надзея для ўсіх, што развіваюцца ў Заходняй Германіі, рэваншысцкіх арганізацый. «Сапраўды сяброўскія, суседскія адносіны паміж тымі народамі мажлівыя толькі тады, калі час дазволіць ачысціць гэтую праблему». Фон Гутэнберг мае тут на думцы здаецца забранне польскіх Заходніх Земляў, а звычайныя рэваншысты лічаць, што «час» трэба выкарыстаць на прапагандовую і ваенную падрыхтоўку. Гэтак зрэшты дыктуе логіка. калі глядзіш на ўсё, што дзеецца ў Заходняй Германіі.

«Тое, што цяпер выдаецца мажлівым — піша на заканчэнне фон Гутэнберг — гэта навязанне культурных кантактаў і адносін паміж людзьмі».

Фон Гутэнберг не прыехаў у Польшчу. Калі б аднак прыехаў, сумняваюся, ці не ўдалося б яму навязаць кантакты з кім-небудзь, калі б трымаўся поглядаў, як у сваім артыкуле. Нягледзячы на тое, што мяркуе гэты заходненямецкі палітык, апінія ўсіх грамадзян Польшчы згаджаецца з замежнай палітыкай польскага ўрада: «Усходняя палітыка» фон Гутэнберга застанецца невыканальнай марай.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

ВАЕННЫ КАМЕНДАНТ

Капітан І. К. Шандураў.

Невялікая мясцовасць Гібы ляжыць далёка на самым краі паўночна-ўсходняй часткі Польшчы. На галоўным шляху Гродна—Усходняя Прусія. Лясістая, а мясцамі азёрная і дрыгвістая аколіца доўга была тэатрам крывавай вайны. Нават у Беластоку працякала ўжо нармальнае, спакойнае жыццё, у Любліне — новай сталіцы Польшчы ўтварылася ўжо ўлада, толькі тут — на паўночнай Сувальшчыне ўсё яшчэ працягваліся крывавыя змаганні з ворагамі.

1 жніўня 1944 года войскі маёра Гардасевіча падмацаваныя артылерыяй капітана Шандурава вызвалілі Гібы. Праз чатыры дні пазней і тут утварылася народная ўлада. І хоць яшчэ непадалёку на поўначы грымеў фронт, у Гібах пацякло ўсё нармальным жыццём.

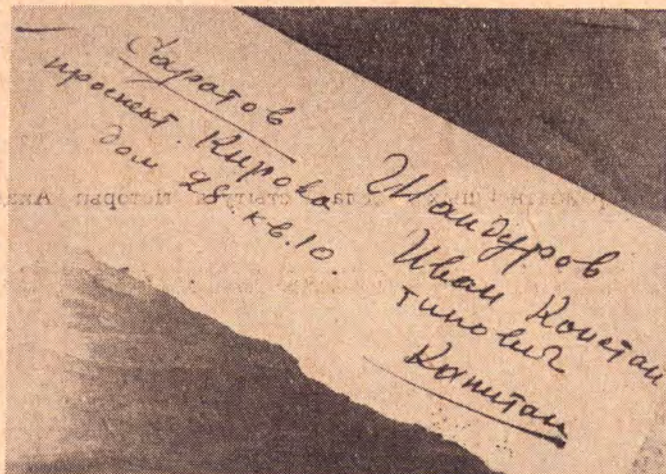
Было гэта пятнаццаць год таму назад, аднак людзі добра памятаюць ваеннага каменданта Шандурава: як памагаў пагарэльцам, як арганізаваў харчовыя пункты, як кожнаму нешта параіў і памог. Ён ніколі нічога не забываў. Аднойчы ён выклікаў да сябе Антона Жагарскага — даўнейшага загадчыка школы.

— Чаго вам ад мяне патрэба? — пытаўся збянтэжаны Антон Жагарскі.

— Я ўжо не мог дачакацца, калі вы будзеце мяне патрабаваць, — адказаў усміхаючыся капітан Шандураў. — таму і вас запатрабаваў. Капэўна вы, — як загадчык школы, думаеце аб тым, што праз 5 год вайны, як не было школы, нарасло шмат моладзі. Мне здаецца, што змагу вам нешта дапамагчы...

Сёння Жагарскі з хваляваннем успамінае той час: — Людзі не мелі чаго есці, дзе жыць, у што адзецца. Амаль уся вёска згарэла, а ён тут думае пра школу. Гэта нават настаўніку не было зразумелым...

Але ваенны камендант зараз паехаў у Гродна. Не вядома якім чынам раздабыў дошак і дрэва і дапамог бацькоўскаму камітэту адрамантаваць школу. А калі ўжо ўсё было гатовым, прывёз каля 400 сшыткаў, алавікоў, пёр і іншых школьных прыладаў. Людзі плакалі з радасці, калі 1 верасня 1944 года пачаліся ў школе першыя заняткі. У Варшаве яшчэ былі гітлераўцы, а тут навокал, у Стшэльцавізне. Фронцках, Зельве, і іншых вёсках,

На ўроку рускай мовы.

першы раз ад пяці год, вучацца дзеці роднай мове.

Але не доўга пабываў у Гібах Іван Канстанцінавіч Шандураў. Ён жа салдат, франтавік, яго дарога вяла далей на Варшаву, Бярлін — «дабіць фашысцкую бестыю ў яе ўласным гняздзе».

Развіталіся як добрыя сябры і на кусочку паперы, Шандураў напісаў свой хатні адрас: Гор. Саратаў праспект Кірава дом. 28 кв. 10 Шандураў Іван Канстанцінавіч. Затым ізноў узяў камандаванне над сваёй батарэяй, ізноў загрымелі яго гарматы.

Аднойчы франтавікі прывезлі сумную вестку. У цяжкім гарачым баі пад Сувалкамі загінуў добры капітан, ваенны камендант Шандураў.

Да пятнаццацігоддзя гэтай падзеі ў Гібах была адкрыта новая, прасторная, мураваная школа, якая атрымала імя Шандурава. На памяць аб загінуўшым капітане, умуравана тут мемарыяльная дошка.

Гэты момант глыбока перажывалі жыхары вёскі Гібы і ўсёй аколіцы. Дзень адкрыцця школы з умураванай мемарыяльнай дошкай І. К. Шандураву, быў днём, у якім насельніцтва праявіла сваю вялікую ўдзячнасць і дружалюбнасць да савецкага народа.

Я. Р.

Новапабудаваная школа ў Гібах.

*

Ці засталася ў жывых сям'я Шандуравых? Ці жыве яшчэ дзенебудзь маёр Гардасевіч?

Хто ведае, няхай напіша па адрасу: Беласток рэд. «Ніва».

Я. Р.

Б. Нікіцюк

У ІМЯ АЙЧЫНЫ

Атрад імя Кутузава, які дзейнічаў у раёне Семяноўкі, вясной, летам і восенню 1943 года правёў рад баявых дзеянняў. Атрадам кіравалі: Васіль Пятровіч Кірычэнка і Кульбіцкі. У жнівеньскі дзень 1943 года, камандзір атрада атрымаў звестку аб дэзерцірстве аднаго з партызан. Заіснавала падазронасць, што ён, праўдападобна, направіўся ў гестапа. Гэта быў малады, слабога характару партызан, а магчыма, што і завербаваны. Доўга думаць не прыходзілася. Неабходна было энергічна супроцьдзейнічаць.

Васіль Пятровіч дае неадкладна загад, аб перамене месца стаянкі атрада. Эвакуацыю атрад правёў спраўна і ў хуткім часе. На месцы застаўся толькі партызан Мікалай Боўтрык, з мэтай закладкі мін у зямлянцы. У гэты час, атрад быў ужо ў дарозе і накіроўваўся ў напрамку Свіслацкай пушчы. Боўтрык, не спяшаючыся, але спраўна, закончыў закладку мін. Раптам пачуў за сабою якісці шорах. Ён схаваўся за дрэва і чакаў узіраючыся. Прашло некалькі мінут і перад ім паказалася фігура гітлераўца. Што рабіць... мільганула ў галаве — але зараз жа вырашыў. Пусціў серыю з аўтамата. Гітлеравец пахіснуўся і ўпаў на зямлю. Прашлі секунды і з-за кустоў пасыпаліся стрэлы. У тым часе Боўтрык аддаліўся на некалькі дзесяткаў метраў ад месца зямлянкі. Гітлераўцы кідаюцца ў пагоню, але без поспеху. У гэты час партызаны былі ўжо за некалькі кіламетраў ад іх і ўступілі на дрыгвяныя абшары.

Да новай сутычкі між атрадам Кутузава і гітлераўцамі дайшло на вузкакалейцы, там, дзе збіраліся яе перасячы. Партызаны перавышалі ворага сваёй чуткасцю. Адступілі назад, а напрамкам іх марша стала рака Нараў. Хутка выяснілася, што рака таксама занятая гітлераўцамі. Аднак партызанская разведка сцвердзіла, што сілы ворага не з'яўляюцца вялікімі і ёсць магчымасць перайсці раку.

Пасля кароткай барацьбы немцы кінуліся наўцёк, а кутузаўцы спакойна перайшлі раку.

У атрадзе Кутузава змагаліся ўраджэнцы Гайнаўшчыны м. інш. Канстанцін Засім, Ян Панькоўскі, Адамовіч, Іван Засім, Павел Ігнацюк і другія. Канстанцін Засім быў намеснікам камандзіра партызанскай разведкі.

Атрад меў на сваім ліку некалькі дзесяткаў збройных сутычак, шмат пушчаных пад адхон цягнікоў, спаленую маёмасць гітлераўцаў у Гарымове, шмат узарваных мастоў і т. п. У верасні 1943 года 18-ціасабовая дыверсійная група ўзарвала ў аколіцы Беразіна за Семяноўкай гітлераўскі транспарт, які вёз самаходы і пушкі. Партызаны пускалі пад адхон і вузкакалейныя цягнікі, якімі ездзіла гітлераўская чыгуначная ахова.

Пачаткова фашысты карысталіся драўлянымі вагонамі, аднак пасля некалькіразовых сутычак, амаль усе вагоны былі прастрэленыя як сіта, а гітлераўцы пачалі карыстацца панцэрнымі.

Былі выпадкі, калі некалькікіламетровы адрэзак чыгункі быў абліты гітлераўскай крывёй. Адна з большых сутычак адбылася каля Масева. Не гледзячы на гэта, што гітлераўцы мелі панцэрны цягнік, атрымалі што называецца. Партызаны зманілі гітлераўцаў выйсці з вагонаў і крыжовым агнём скасілі іх як сена. Падчас гэтай сутычкі загінула звыш 50-ці немцаў. З боку атрада Кутузава, таксама не абышлося без страт — двух партызан загінула а 7 было параненых. Атрад Кутузава развіваў свае баявыя дзеянні па дарогах і шасэ.

У 1943 годзе партызаны спалілі 3 масты. Іх рукамі была таксама падпалена гітлераўская леснічоўка каля Грушак.

Партызанская 10-ціасабовая група, у час пераправы члена савецкага дэсанта з Белавежскай да Ружанскай пушч, разбіла групу гітлераўцаў, якая затрымалася на лясной палянцы.

Партызаны без большых цяжкасцей занялі іх штаб і захапілі вялікую колькасць боепрыпасаў, зброі, харчавання — а самі пераадзетыя ў нямецкія мундзіры адкрытымі дарогамі дасягнулі вызначанага месца.

Багатую і рознастароннюю гісторыю барацьбы з гітлераўскім акупантам мае атрад імя Кутузава.

У яго радах побач з палякамі змагаліся і беларусы, рускія, армяне. Сярод іншых, у атрадзе ад 1943 г. была польская дзяўчына Бронька сумесна са сваёй сяброўкай. Яны выскачылі з цягніка, які вёз некалькі сот жанчын на паднявольную работу ў Германію. Атрад імя Кутузава разросся з 20-ціасабовай групы ў 1942 г. да звыш 100 партызан пад канец 1943 г..

*

Гераічнай барацьбой праславіўся таксама партызанскі атрад імя Суворава. Сваёй баявой дзейнасцю ахапляў ён усходнюю частку Белавежскай пушчы. Атрад узначальваў капітан Бабкоў двухкратны герой Савецкага Саюза.

У яго радах змагаліся, між інш. жыхары Гайнаўскага павета Васіль Леньчык, Міхал Маркевіч з вёскі Елёнка.

Дачку Васіля Леньчыка Ольгу схапілі гітлераўцы і ў вёсцы Верховічы (цяпер распалажа-

(Працяг на стар. 4)

Ой, дасі

Ой дасі, ой дасі,
Было ў мяне тры Ясі.
Адзін быдла пасе,
Другі есці нясе,
Трэйці сядзіць на камені,
Дзяржыць дуду на рамені.
Я павешу дуду
На зялёным дубу,
Няхай вецяр павявае,
Няхай мая дуда йграе.

Ад МАРЫІ ЗЯНЮК
з Зубава (Бельскі павет)
запісаў В. БАРШЧЭЎСКІ

НЕКАЛЬКІ СЛОЎ АБ ЛАСІНЦЫ

Вёска Ласінка раскінулася на прыгожым раўнінным месцы, у адлегласці 3-х кіламетраў ад Белавежскай і Ляцкай пушч. Гэта старая вёска, але, нажаль, аб яе гісторыі не засталося ніякіх звестак.

Вядома толькі адкуль яна атрымала сваю назву. Паводле вусных апавяданняў старэйшых жыхароў, калісь тут, год трыста назад, непадалёк вёскі раскінулася Ляцкая пушча. Каля вёскі працякала рэчка (цяпер у ёй рэдка бывае вада), якая была вадапоям для лосяў. Гэтую рэчку называлі Ласінка, а ад ракі ўзяла сваю назву і вёска.

Зараз Ласінка налічвае каля 80 гаспадароў. Тут ёсць ГРН, вясковая крама, на невялікім узгорку прыгожая царква, і... старэнькая пачатковая школа. Зімовы холад часта дакучае вучням і настаўнікам.

Дзяцей тут збіраецца многа, бо аж з 5-ці вёсак, а класных залаў за мала, ды і тыя невялікія. Таму навучанне, прынамсі двух класаў, вядзецца ў прыватных памешканнях жыхароў Ласінкі. Стварае гэта, зразумела, значныя клопаты для настаўнікаў у іх асветна - выхаваўчай працы. Незразумелым для сялян застаецца факт, што замест пабудовы новай школы, некалькі год таму назад пабудавана будынак камендатуры МО. Цяпер у ім змяшчаецца ГРН. Гэта памылка мінулага перыяду, якую адчуваюць і будуць доўга яшчэ адчуваць вучні і настаўнікі.

Школа мае за мала наглядных дапаможнікаў. Тут існуе традыцыйная цякучасць настаўніцкіх кадраў.

*

Ужо 4 гады існуе ў Ласінцы пункт аховы здароўя. Знахары ва ўсёй аколіцы страцілі на гэтым многа, але затое лекар Аляксандр Трахімюк сваёй сумленнай працай здабыў аўтарытэт і паважанне сярод жыхароў Ласінкі і навакольных вёсак. Дзякуючы яму, сяляне пераканаліся ў рацыі сучаснай медыцыны.

Ніхто не забыў у Ласінцы, аб тым, як цяжка было дабрацца адтуль да большага горада. Да чыгункі ў Гайнаўцы «ўсяго толькі» 15 кіламетраў, але даехаць туды вясной ці восенню было немагчымым. Цяпер, ужо год, як простай істужкаю лягло каля вёскі шасэ, якое вядзе з Гайнаўкі ў Беласток. Прыгожым аўтобусам ПКС можна 2 разы ў дзень заехаць і ў Гайнаўку і ў Беласток.

*

Народная пагаворка «як пасцелеш, так выспішся», калі яе добра зразумець, з'яўляецца заўсёды актуальнай. Ужо 2 гады ўкладаецца ў вёсцы маставая. Зроблена толькі палова ўсёй работы. Большасць коштаў пабудовы дарогі пакрывае ГРН са свайго фонда, а рэштку — грамадскім чынам. Аднак жа сяляне не надта ахвотна выконваюць так званы «шарварак».

Яны не павінны ўсё ж забыць аб тым, што маставая не толькі ўпрыгожыць вёску, але заашчадзіць таксама шмат здароўя жыхарам Ласінкі.

Не лепшае становішча і з пабудовай пажарнай рэмізы, у якой знойдзе памяшчэнне вясковы клуб. Справа пабудовы рэмізы была вырашана ў мінулым годзе. У месяцы верасні Павятовае праўленне дабраахвотных пажарных каманд у Гайнаўцы звезла сюды 2500 штук цэглы і 5000 штук пустакоў з жужалю. Некалькі сот пустакоў выпрадукаваў таксама камендант ахатнічай стражы пажарнай у Ласінцы Іван Плева. Здавалася, ужо вясною вырасце будынак. Моладзь узрадавалася, што будзе мець свой клуб. Трэба сказаць, што клуб для ласінскай моладзі вельмі патрэбны. Многа год існуе мастацкі гурток, які можа сапраўды паганарыцца сваімі дасягненнямі. Ен вядомы ва ўсёй аколіцы, а нават ва ўсім Гайнаўскім павеце. Гуртковцы не маюць дзе сабрацца на рэпетыцыі. Існуе і гурток ЗМВ, члены якога вырашылі працаваць пры пабудове рэмізы.

Фундамент пад рэмізу і клуб зрабіў Грам. Плева восенню мінулага года. Але мароз перамог сілу цэмента і фундамент пачаў рассыпацца. Затое куры маюць выгоду, выдаўбаючы патрэбныя для іх жалудкаў адпаведнай велічыні каменьчыкі.

Можа Павятовае праўленне дабраахвотных пажарных каманд у Гайнаўцы задбае перш за ўсё аб грашах, якія выдала на будаўляны матэрыял. А тады і рэміза зварухнецца з месца.

*

Ёсць яшчэ шмат розных спраў, вялікіх і малых. Думаем, што чытачы з Ласінкі на абыякава аднясуцца да закранутых намі спраў і падзеляцца з намі сваімі клопатамі і радасцямі.

(М. К.)

Сельскагаспадарчыя інвестыцыі ў сямігодцы

Вуйнаму развіццю сельскай гаспадаркі ў наступаючай сямігодцы, Партыя і Урад прыдуць з самай шырокай дапамогай. Капітальныя ўкладанні на правядзенне меліярацыі ў краіне ўзрастуць у два з паловай разоў, што складзе суму сем з паловай мільярдаў злотых. На плошчы 720 тысяч гектараў ворнай зямлі будзе праведзены новы і адноўлены стары дрэнаж. У параўнанні да 1957 года амаль у тры разы ўзрасце дастаўка цэменту, вапны і іншых будаўнічых матэрыялаў.

У гадах 1961 — 65 будзе электрыфікаваных у Польшчы далейшых 9 тысяч вёсак.

Усё гэта створыць спрыяльныя ўмовы для выканання задач сямігодкі ў галіне сельскагаспадарчай вытворчасці.

(ся)

НАШЫЯ КРАЯВІДЫ

На дарозе ў Граева. Фота — Пянькоўскі

Раён дзяржаўных лясоў у Белавежы — перадавы ў краіне

Некалькі тыдняў таму назад падсумавана вынікі спаборніцтва паміж раёнамі дзяржаўных лясоў у краіне. Першае месца ў гэтым спаборніцтве заняў Раён дзяржаўных лясоў у Белавежы. Сумленная праца Белавежскіх ляснікоў была высока ацэнена Міністэрствам лясоў і Урадам.

Ляснікам уручана пераходны сцяг Міністэрства лясоў і драўлянай прамысловасці, 100 тысяч злотых ад старшыні Савета міністраў і 50 тысяч злотых ад міністра лясоў. Працаўнікам раёна прызначана таксама каля 50 авансаў, у тым ліку 30 авансаў для ляснікоў.

(вб)

У ІМЯ АЙЧЫНЫ

(Працяг са стар. 3).

на ў БССР) яе разарвалі гітлераўскія сабакі. Другой дочцы Лізе ўдалося ўцячы. Сур'ёзную дапамогу, як сувязны аказаў атраду Іван Лаўрыновіч. У выданай кіраўніцтвам партызанскага атрада спраўцы гаворыцца «спраўка выдана Івану Лаўрыновічу сцвярджае, што ён сапраўды быў сувязным ад мая 1942 года да 18 ліпеня 1944 года. У верасні 1942 года пераказаў ён партызанскаму атраду імя Суворава два кулямёты і 800 штук патронаў».

Аб баявых подзвігах атрада Суворава пісала м. ін. «Чырвоная Звязда» — орган Народнага Камісарыята абароны СССР у № 173(5853) ад 22 чэрвеня 1944 года. «Партызанскі атрад імя Суворава, які дзейнічаў у адным з раёнаў Беларусі, праводзіў у тылу ворага шмат баявых дзеянняў. У адным з цяжкіх баёў з партызанамі немцы панеслі вялікія страты, а 160 з іх было ўзята ў няволю.

У другім бai партызаны знішчылі нямецкі танк, 7 самаходаў і выбілі да аднаго ўвесь нямецкі атрад».

На тэрыторыі сучаснага Бельскага і заходняпаўднёвай частцы Гайнаўскага паветаў, дзейнічаў атрад імя Юрыя Жукава. Рэкрутаваўся ён з яўрэяў. У красавіку 1943 года Жукаў адпраўляецца ў вёску, каб выканаць прысуд на гітлераўскім шпіку Магруку.

Аб яго прысутнасці даведалася гестапа. Жукаў арганізуе пабег, аднак акружаны гітлераўцамі шукае ратунку ў вясковай стадоле вёскі Збуч.

Гестапаўцы расшыфравалі сховак. Пачалася няроўная барацьба камандзіра атрада з шматлікімі сіламі ворага. Адзінокі Жукаў бараніўся больш гадзіны.

Не гледзячы на намаганні гітлераўцаў, не давялося ім узяць Жукава жывым. У час барацьбы куля партызана кладзе гітлераўскага афіцэра. Раз'юшаныя гестапаўцы падпальваюць стадолу, у якой і загінуў герой — камандзір партызанскага атрада Юрый Жукаў. Да канца гітлераўскай акупацыі атрад, якім кіраваў Юрый Жукаў, насіў яго гераічнае імя. Каманду над атрадам пераймае пасля Жукава — Трэцяк. Партызаны Жукава мелі на сваім ліку між іншым 14-цаць разбітых гітлераўскіх самаходаў.

*

Атрад імя Пархоменкі таксама інтэнсіўна развіваў сваю дзейнасць. У яго радах былі м. ін. жыхары Гайнаўскай зямлі Рыгор і Сяргей Грыгарук і Амброжы. Пры штабе атрада была група «Дальняга Дэсанту», якая ў шырокіх маштабах вяла разведачную работу. Партызаны арганізоўвалі на гітлераўцаў засады, абстрэльвалі самаходныя транспарты, знішчалі масты, пускалі пад адхон цягнікі.

Група партызанаў, прозвішчы якіх невядомыя.

Пархоменцы супольна з атрадам Кутузава ўдзельнічалі ў барацьбе з бандамі НСЗ, якія дзейнічалі ў заходняй частцы Бельскага павета.

Аднойчы група разведчыкаў у складзе 10-ці партызан з атрада імя Пархоменкі накіравалася ў вёску Ляхі, Бельскага павета, з мэтай правесці разведку гітлераўскіх войск.

Месца, дзе затрымаліся партызаны было выследжана. Фашысты акружылі яго танкамі. Партызаны хаваюцца да стадолы. У полымі агня трагічна загінуў увесь дзесятак, а ў тым ліку Рыгор Каўшыноў, Рыгор Грыгарук з Кленік, «Валянцін» — член савецкага дэсанта і Амброжы з Козьнай. У пачатку 1944 года атрад Пархоменкі быў з'яднаны з атрадам Дзержынскага.

(Працяг будзе)

Замежныя драматургі на беларускай сцэне

Сцэна з пастаноўкі п'есы «Рамэо і Джульетта» — Шэкспіра ў выкананні тэатра імя Янкі Купалы ў Мінску.

ЯШЧЭ РАЗ аб падручніках

У № 33 «Нівы» за 16 жніўня г. г. у артыкуле «Чаму не хапае падручнікаў у школе» мы пісалі аб абезпячэнні школ падручнікамі ў новым навучальным годзе. Не гледзячы на намаганні Міністэрства асветы, каб палепшыць існуючую сітуацыю, аднак жа з аб'ектыўных прычын, у бягучым навучальным годзе вучні і настаўнікі будуць карыстацца многімі неперавыданнымі падручнікамі. Зразумела, што гэта стварае вялікія клопаты ў працы настаўнікаў.

Як паведамляе нас кіраўніцтва Дому кніжкі ў Беластоку, у бліжэйшым часе паправіцца сітуацыя забезпячэння школ у граматыкі. Беларускае выдавецтва ў Мінску выслала ўжо патрэбную колькасць падручнікаў «Беларуская мова» (граматыка, правапіс і развіццё мовы) для V, VI і VII класаў.

Прыводзім спісак абавязваючых падручнікаў на беларускай мове ў пачатковых школах з беларускай мовай навучання і беларускай мовай выкладання ў 1959/60 навучальным годзе.

I КЛАС
«Наш буквар» — 1958 г.
Русецкі — Арыфметыка для I класа. 1951 г.

II КЛАС
Лятала З., Кучынская Н. — Беларускае слова.
Кніжка для чытання ў II класе. 1956 г.
Русецкі — Арыфметыка для II класа. 1951 г.

III КЛАС
Карпінска — Тэпер З. — Беларускае слова. Кніжка для чытання ў III класе. 1954 г. і 1956 г.
Гансяроўска З., Вэрнэр Я. — Біялогія для III класа. 1957 г.
Русецкі — Арыфметыка для III класа. 1951 г.

IV КЛАС
Карпінска — Тэпер З. — Беларускае слова.
Хрэстаматыя для IV класа. 1958 г.
Русецкі — Арыфметыка для IV класа. 1951 г.
Вутткэ Г. — Пазнай сваю краіну. IV клас. 1952 і 1956 г.
Зямэцкі — Навука аб прыродзе. IV клас. 1957 г.

V КЛАС
Карпінска - Тэпер З. — Беларускае слова.
Хрэстаматыя для V класа 1955 г.
Русецкі — Арыфметыка для V класа. 1955 г.
Чэканска М., Радліч Г. — Геаграфія для V класа. 1953 г.
Каладзейчык Я. — Батаніка для V класа. 1954 г.

(Працяг будзе)

КУЛЬТУРА — ВЁСЦЫ!

Кожны, хто перад летняй спякотай уцякае з Беластока напрыклад да маляўнічай, з рэчкай і лесам мясцовасці Супрасль, выходзячы з аўтобуса звяртае ўвагу на арыгінальны палац Бухольца, з бусліным гняздом на капуле. Вось у гэтым палацы 22 жніўня г. г. адбылася ўрачыстасць заканчэння трохтыднёвага культурна - асветнага курса для настаўнікаў беларускіх школ і актыву БГКТ, а таксама 2-тыднёвага курса - абозу для членаў Беларускага народнага калектыву песні і танца з Беластоку.

Арганізатары курсаў — Міністэрства культуры, Аддзел культуры ВРН, Ваяводскі дом культуры ў Беластоку, а таксама Галоўнае Праўленне БГ-КТ, палажылі ўсе намаганні на тое, каб гэтыя курсы прынеслі іх удзельнікам як мага большую карысць. На пачатак праведзена адпаведны набор кандыдатаў. Зацікаўленасць курсам была на столькі вялікая, што прыехала на курс больш асоб чымсці прадбачвалася, і трэба сказаць, што не было тут людзей выпадковых. Маючы на ўвазе, што мэта курса заключалася ў тым, каб пазнаёміць удзельнікаў з формамі і метадамі культурнай працы сярод беларускага насельніцтва, пашырыць веды з галіны беларускай літаратуры, тэатру, фальклора, песні і танца, рэцытацыі, падумалася таксама і аб добрым падборы выкладчыкаў.

Занятркі вялі на курсе такія выдатныя выкладчыцкія сілы як мгр. Аляксандр Баршчэўскі з Варшаўскага Універсітэта, сапраўдны мастак жывога слова, паэт выступаючы пад прозвішчам Алесь Барскі. Нат не вабіла курсантаў да сябе рэчка і цёплыя праменні жнівеньскага сонца, калі А. Баршчэўскі вёў заняткі з гісторыі беларускай літаратуры і беларускага тэатру. Мгр. М. Пяцюкевіч — этнограф, ад'юнкт этнаграфічнага музея ў Торуні, прачытаў цікавыя лекцыі аб беларускім народным мастацтве, аб матэрыяльнай і духовай культуры беларускага народа. Уладзіслаў Яжэўскі — акцёр тэатра імя А. Венгеркі ў Беластоку, шырока пазнаёміў курсантаў з тэатральнай працай і рэцытацыямі. Балеслаў Асцілоўскі — адначасова кіраўнік курсаў — пазнаёміў з арганізацыяй і формамі працы ў вясковай святліцы. Уладзімір Лазінскі — рэдактар Польскага радыё ў Беластоку, даў цікавы агляд палітычных падзей у сусветным маштабе. Мгр. Мацей Канапацкі — рэдактар Польскага радыё, пазнаёміў курсантаў з сваёй цікавай навукова - даследчай працай аб перакладзе на беларускую мову міцкевічаўскага «Пана Тадэуша», які зрабіў Дунін - Марцінкевіч, якраз сто год таму назад. Сакратар ГП БГКТ В. Швед расказаў аб нацыянальнай палітыцы Польскай Народнай Рэспублікі, аб нацыянальных меншасцях і нацыянальных таварыствах, аб дзейнасці Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы. Мгр. Міхась Кураш рэдактар «Нівы» правёў заняткі на пытанні сацыялістычнай маралі. Галена Зюлкоўская і Таццяна Гіжэўская пазнаёмілі ўдзельнікаў курса з беларускімі і польскімі песнямі і танцамі. З песнямі, якіх навучыліся на курсе — курсанты выступілі перад мікрафонам Польскага радыё.

Група беларускіх настаўнікаў на курсе ў Супраслі.

Арганізатары курсаў падумалі таксама і аб тым, як упрыемніць курсантам вольныя ад заняткаў хвіліны. Ваяводскі дом культуры забяспечыў курсы найлепшымі пазіцыямі мастацкай літаратуры на польскай мове, а Беларускае Таварыства — беларускай мастацкай літаратурай і часопісамі. Адбылася таксама надта ўданая экскурсія аўтобусам у Варшаву, дзе курсанты наведалі заапарк, музеі, пабывалі на цікавым спектаклі Запольскай «Жабуся». Не менш удалай была экскурсія ў Белавежу. Удзельнікі курсаў наведвалі кіно ў Супраслі і Беластоку.

А як цікава і культурна праводзіліся вечары пасля заняткаў. Сярод курсантаў знайшліся акардэаністы, скрыпачы, барабаншчык, і такім чынам утварыўся ўласны аркестр, пад музыку якога весела кружыліся пары.

Беларускі народны калектыў песні і танца з Беластока, дзякуючы двутыднёвай пабыўцы на курса - абозе ў Супраслі, падрыхтаваў новую праграму, з якой выступіў перад насельніцтвам Супраслі.

У час заканчэння, уручана ўдзельнікам курса пасведчанні на польскай і беларускай мовах прыгатаваныя Аддзелам Культуры ВРН, а таксама сцэнічныя творы, выданыя Галоўным Праўленнем БГКТ. У час заканчэння курсанты выказвалі сваё задавальненне з пабыўкі на курсе, сцвярджаючы, што курс быў надта патрэбны, удаы і карысны. Былі аднак і крытычныя заўвагі таго роду, што ў будучыні патрэбна арганізаваць курсы больш спецыялістычнага, а не агульнага характару, якія лепей падрыхтуюць курсантаў да непасрэднага ўдзелу ў культурным жыцці беларускага асяроддзя.

Удзельнікі курсаў вярталіся дамоў з думкамі, каб у наступным годзе ізноў сустрэцца ў падобных умовах з сяброўкамі і сябрамі, з якімі так працавіта і адначасова так весела праводзілася час у адной сяброўскай сям'і.

В. Ш.

З урачыстага пасяджэння Радыёкамітэта ў Гайнаўцы.

2000 радыёперадач

22 жніўня ў канферэнцыйнай зале ППРН адбылося ўрачыстае пасяджэнне Рэдакцыйнага камітэта радыёперадач у Гайнаўцы. У пасяджэнні прынялі таксама ўдзел кіраўнікі грамадскіх радыёперадач.

З дакладам выступіў старшыня Рэдакцыйнага камітэта, сакратар Прэзідыума ПРН у Гайнаўцы грам. Аляксандр Хілецкі, які зрабіў ацэнку датыхчасовай працы Камітэта.

У шырока разгорнутай дыскусіі абмяркоўваліся планы палепшання мясцовых радыёперадач.

З аказіі 2.000 радыёперадачы Гайнаўскага павятовага радыёвузла, многія члены Рэдакцыйнага камітэта радыёперадач і яго супрацоўнікі атрымалі грашовыя і кніжныя ўзнагароды.

На нарадзе, нажаль, нічога не гаварылася, аб беларускіх мясцовых радыёперадачах, якія з аб'ектыўных прычын былі перарваны ад 11-га жніўня г. г.

Але, як мы даведаліся ад сакратара Гайнаўскага радыёкамітэта сябры Лявона Майсеюка, у хуткім часе ізноў слухачы радыёкропак Гайнаўскага павета пачуюць радыёперадачы на беларускай мове.

Беларускія мясцовыя радыёперадачы можна будзе слухаць на другі чацвер у 17 гадз. 50 хвілін.

(М. К.)

Новая кнігарня

«Дом Кніжкі» ў Бранску адкрыў 28.VIII. г. г. кнігарню ў новапабудаваным павільёне. Кошт пабудовы павільёна 140.000 зл.

У гэтай кнігарні сяляне будуць купляць апрача кніжак на польскай мове беларускія і рускія. Кнігарня будзе прадаваць таксама школьныя прылады: алавікі, сшыткі, розныя паперы і г. д.

(мб)

Аляксей Карпюк

У МАЛАДЫЯ ГАДЫ

Убачыўшы мяне, паненкі змоўклі. Каб не западозрылі, што за імі нехта сочыць, я быў вымушаны прайсці міма і пакінуць іх у спакоі. Ды на гэты вечар з мяне хапіла. Я даведаўся як зваць маю суседку — раз. Па-другое, Крысю часта бачыў са стараватым студэнтам, а зараз я пачуў, што для яе гэты студэнт, няйначай Браніслаў, нялюбы, і ў мяне быццам зняў хто з грудзей цяжкі камень. І па-трэцяе... Было надта ж дзіўна, што можна хадзіць па магазінах проста так толькі, каб глядзець на цукеркі.

— От, крывасмокі! — дзівіўся я ўголас.

Але штосьці прымушала мяне не прыдаваць значэння гэтай шаблоннай фразе. Новы свет, які прыадкрываўся перада мною, прымусіў мяне змоўкнуць і ўпарта, са здзіўленнем думаць. Усё гэта для мяне было такім незвычайным, што пад уражаннем навізны я да глыбокай ночы прахадзіў па горадзе.

6

На наступны дзень была нядзеля. З самага рання я ўзяўся за работу. Дома жыла ўдава прачка. Вадаправод на нашай вуліцы меў толькі генерал. Прачка трымала мяне на кватэры з-за вады. Насілі яе здалёк. Я наліў вялізную бочку і балею. Наварыў есці. Пад'еўшы, узяў свежы нумар часопіса, які ўчора прынёс з ліцэя, пайшоў пад касцёл святой Ганны, стаў вартаваць. Я ведаў, што сюды ў нядзелю прыходзіць маліцца сям'я генерала.

— 10 —

Некалькі хвілін пахаджваў па тратуары перад касцёлам, гартаючы часопіс, калі здалёк убачыў добра вядомага студэнта з вусікамі ў нітачку. «Чорт цябе бяры, ідзі, ты мне не страшны!» — сказаў я сабе, успомніўшы, як неахвотна адзывалася аб ім Крыся. Каб мяне не западозрылі, што наўмысна чакаю, я часопіс закрыў і пачаў разглядаць стралістыя гатычныя лініі зграбнага касцёла з чырвонай цэглы. Краем вока ўбачыў, што разам са студэнтам ішоў Генрых Станеўскі, у новым касцюме і фетравым капялюшы. Гэта быў апалячаны беларус. Каб хто не сумняваўся ў ягонай нацыянальнасці, ён на курсах да фальшу падтрымліваў шавіністычную размову, выказваў антысавецкія думкі.

Станеўскі і элеганцкі студэнт з чорным банцікам пад барадой ішлі паволі і гутарылі. Даляцеў абрывак фразы майго аднакурсніка:

— Не-е, калі не прысячы жыдакамуну — апануе ўсёй Еўропай!.. — Станеўскі выражаўся без перакanання, як кажуць людзі, не сваімі думкамі.

Адказ Браніслава я забыўся. Памятаю тон яго слоў. Гаварыў вяла, лянiва, неахвотна і сумна, быццам вымаўленне гэтых некалькіх простых слоў прычынялі яму няведама які боль. Мне стала ясна, што палітыка для яго не ўнутраная неабходнасць, а дань моды, чым займаецца ат так сабе...

— Сэрвус, пане Барташэвіч! — крыкнуў да мяне Генрых.

Цырымонія знаёмства была для мяне незвычайнай, і ад адной думкі, што яна зараз адбудзецца, я разгубіўся зусім. Генрых падаў руку, пачаў рэкамендаваць студэнту.

— Браніслаў, — неахвотна марматаў той, вітаючыся, і вялікадушна адвярнуў галаву, каб не бачыць майго хвалявання. Наогул, ён рабіў уражан-

— 11 —

не, нібы яму надакучыла жыць на свеце, і ён робіць вялікую ласку, што сярод нас існуе.

Даволі грубавата Генрых узяў у мяне свежы нумар «Мора і Калоніі», папрасіў:

— Дазвольце!

Я дазволіў. Польскія ўрадавыя колы выхад з эканамічнага крызісу бачылі ў калоніях, іх і дамагаліся на міжнародных канферэнцыях. Урад быў упэўнены, што свайго даб'ецца, таму выпускаў спецыяльны месячнік «Мора і Калоніі». Сынкі чыноўнікаў і памешчыкаў збіраліся ехаць на Мадагаскар шукаць прыгод, калі толькі гэтую выспу аддадуць Польшчы. «Залатая моладзь» ужо распявала песні пра спякотную і некультурную Афрыку і бачыла сябе героямі сярод неграў і экзотыкі.

Іх зацікавілі фатаграфіі, дзе Мусаліні праводзіў італьянскія сем'і на жыхарства ў Абісінію. Доўга смакавалі «талент» дучэ, захапляліся ім, зайздросцілі «макароннікам», як яны называлі італьянцаў, забыўшыся пра мяне. Я адчуў да іх лютую, непрымірымую варожасць.

Раптам Браніслаў папрасіў у нас прабачэння і пайшоў. У мяне задрыжэлі калені. Набліжалася генеральская сям'я: генеральша, дачка і нейкая жанчына. Паненка крочыла з маці сціпла, нібы школьніца, трымала чорны малітвеннік у залатой аправе і крадком зыркала навокал. Яна сябе паводзіла так, як паводзяць дзеці пры нябожчыку — з забаўнай, вонкава пакорнай ціхмянасцю. Мне ўжо тады кінулася ў вочы нязладжанасць маці і дачкі. Фанабэрыстая, аскетычная, даўганосая і хударлявая шляхцянка з ідавочнымі рысамі каўказскай ці іншай усходняй крыві ў сваім родзе вельмі ж была непадобнай на жывое, прывабнае дзіця, у якога што было на душы, тое і на твары.

— 12 —

Варожасць, якую я хвіліну таму назад перанёс з Генрыха і Браніслава на яе, у мяне знікла.

Генеральша скупа ўсміхнулася студэнту; падкрэслена ветліва, быццам дарыла, падала руку. Браніслаў, зняўшы студэнцкую кепку, нізка пакланіўся і пацалаваў даму ў пальчатку.

— Гэта — князь Любецкі, — з пашанай сказаў Генрых. — Вечны студэнт. У Швецыі скончыў інстытут. У Вільні абараняе дыплом. Нарачоны генеральскай дачкі.

— Та-ак? — прамовіў я, абы што-небудзь сказаць.

Генеральша, нікога больш не заўважаючы, паплыла ў касцёл. За ёю падаліся паненка з жанчынай і са студэнтам. Ля дзвярэй сядзелі жабрачкі. Калі генеральша холадна, не нагінаючыся, растыкала ім грошы, Крыся ўся скурчылася. Ёй было няёмка за маці і за бабулек.

— Ух-х! — я цяжка ўздыхнуў, калі, нарэшце, за імі зачыніліся масіўныя дзверы з літага чыгуну.

Яшчэ нядаўна я прыдумваў сабе гісторыі, быццам станаўлюся славутым чалавекам, напрыклад, барцом, або баксёрам, выходжу на міжнародную арэну, і генеральша сама, нібы з Мартынам Ідэнам, шукае са мной сустрэчы, каб аддаць мне сваю Руф. Але, прыглядзеўшыся да гэтай пані, я адчуў, што генеральша — не місіс Морз. Гэта — закаранелая, чыстакроўная арыстакратка, і яна нізавошта мяне не прызнала б за чалавека, стань я нават ультрамільянерам! Мне здалося, што я са сваімі марамі смешны і наіўны!

І ўсё роўна я не здаваўся.

Быццам для таго, каб толькі паўзірацца на касцёл, я пацягнуў Станеўскага ў сярэдзіну: з ім я не так кідаўся ў вочы. Генрых выказваў да мяне незразумелую ўвагу і ветлівасць. У чым была

— 13 —

справа, я даведаўся не хутка. Зараз мне было важна тое, што ён слухаўся. Генрых пачаў шаптаць, як калісьці захапляўся тут Напалеон, і шкадаваў, што не можа ўзяць касцёл на далонь, ды перанесці ў свой Парыж. Але я больш глядзеў, чым слухаў.

У строгай перспектыве памяшчаліся два рады масіўных дубовых лавак. У пярэднім радзе, быццам за высокай школьнай партай, сядзела генеральша з дачкой. Побач стаяў студэнт. У Крысі дзве светлыя касы апусціліся на плечы, пакрытыя фартушком з чорнага шоўку. Я так узіраўся, што нават разгледзеў у яе ніжэй патыліцы непакорныя кудзеркі, у студэнта — лысіну, а ў генеральшыным капелюшы — тры пёркі. Навокал сядзелі кастлявыя бабулі і высушанымі, быццам курыныя лапы, рукамі перабіралі пацёркі ружанца. Магутныя гукі арганаў хапалі за душу і наводзі сум.

— Тэ дэум, ляўдамус, тэ дэум, глёрыаму-ус!.. — нібы з таго свету даносіліся словы ксяндза. Пахла сырасцю. У мяне было ўражанне, быццам я знаходжуся ў магіле. Першы раз я зусім не адчуў нянавісці да Крысі. Гледзячы на тое, як Крыся шчыра малілася, ні разу не азіраючыся і не паварочваючы галавы, я адчуў да яе цёплае сяброўскае спачуванне і нават захапленне нявіннай наіўнасцю.

7

Аднаго разу апускаўся я з лесвіцы і тварам у твар спаткаўся з Крысяй. Здышаная і расчырванелая, яна апошнімі сіламі падымалася на пяты паверх. Дайшоўшы да мяне, каб выклікаць спачуванне, даверліва і проста, быццам мы з ёю даўно знаёмыя, прамовіла:

— Уф-ф, як цяжка!

І пакуль я знайшоўся што-небудзь адказаць, глыбока ўздыхнула, прыснула гуллівым смехам,

— 14 —

пругка скочыла з апошняй ступенькі на паркет і лёгка пабегла па калідоры.

Няверачы ні сваім вушам, ні вачам, я спыніўся. Не, я не сніў. Сапраўды, яна хвіліну таму назад да мяне загаварыла! Яшчэ гучэў яе смех: меладычны, крыху свавольны і дураслівы. І ўсё гэта для мяне. Я стаяў, як зачараваны, зрабіўся найшчаслівейшым чалавекам на свеце. Ва мне паднялася бура. Я ўжо забыў, што яшчэ зусім нядаўна глядзеў на яе, як на ворага, як якога ўсе мае няшчасці. Трэба было ісці, а я нібы шкадаваў наступаць на месцы, дзе толькі што стаялі яе ногі.

Са светлай радасцю, з невытлумачальнай трывогай я адчуў, што станаўлюся нявольнікам гэтай паненкі.

З таго дня ўсе мае помыслы прысвячаліся толькі Крысі. Дзеля яе я пачаў здраджваць свайму сумленню.

Аднойчы я дапамагаў нашаму старому швейцару, пану Войцеху расстаўляць у зале крэслы. Іх нехапала і мы даставалі крэслы з гары. Селі перадыхнуць. Пан Войцех хапіўся, што няма курыва. Ён папрасіў мяне апусціцца на першы паверх і купіць папярос. Я запэцкаў вопратку ў вапну, павуціннe і пыл. Падумаўшы з жахам, што магу спаткацца з Крысяй, я не ведаў, што сказаць. Стары пакрыўдзіўся.

— Дрэнны ты хлапец, упікнуў ён мяне, здагадаўшыся ў чым рэч. — Дрэнны. Мне здаецца, што калі ты станеш багатым, а да цябе прыедзе з вёскі ў лапцях бацька, ды сустрэне на Міцкевіча вуліцы, ты ад яго адмовішся: пабаішся, а што падумаюць пра цябе паненкі...

Мяне ўразіла вострая заўвага старога. Успомніўся Папроцкі. Я падумаў: няўжо і я такі самы стаў? Стала сорамна. Аднак пайсці ў бруднай вопратцы не змог.

(Працяг будзе)

— 15 —

УСЯКАЯ ЎСЯЧЫНА

БУДУЧЫНЯ ЯДЗЕРНАЙ ФІЗІКІ

— Будучыня металургіі — у пераўтварэнні элементаў, — сцвярджае намеснік старшыні Акадэміі навук СССР Бардзін.

Праз насвятленне металаў радыёхвалямі адпаведнай даўжыні можна будзе «выламваць» з яго некаторыя малекулы і змяніць хімічны склад. Такім спосабам можна атрымаць без дамешкі каштоўных дадаткаў патрэбны склад сталі. Змяняючы будову атамных ядзер, можна будзе атрымаць з кожнага металу найбольш рэдкія і каштоўныя металы. На аснове ядзернай металургіі сфармуецца новая галіна індустрыі.

ШТУЧНАЕ СОНЦА

Прафесар Георгі Бабат прадказвае, што ўжо ў 2000 годзе людзі ствараць на вышыні 20—30 км над Масквой штучнае сонца, якое асветліць горад ноччу. Чатыры пучкі праменняў высокай частаты, высланыя з розных станцый, спаткаўшыся ў паветры, распаляць атмасферычныя газы аж да бляску. Пабочным прадуктам такога «сонца» будуць каштоўныя штучныя ўгнаенні, якія ў форме дажджу ападуць на зямлю.

АПАНАВАННЕ КОСМАСУ

На колькі імкненне чалавецтва да палёту на Месяц і іншыя планеты. так на столькі пазнаўшы ўсю сонечную сістэму будзе марыць аб тым, каб пакінуць яе і зведаць міжзвёздныя прасторы. Сродкам руху, па думцы праф. Кірыла Стапюковіча стане адзін з сатэлітаў Сатурна або Юпітэра. Пры застасаванні фатонавай ракеты вучоныя збудуюць гіганцкія маторы, якія нададуць спутніку Юпітэра або Сатурна хуткасць, блізкую да хуткасці праменняў свету.

— На планетах сонечнай сістэмы вырастуць пад грамаднымі шклянымі купаламі, напоўненымі штучнай атмасферай, цэлыя гарады, — піша вядомы вучоны - астранаўтык інжынер Мікалай Варвараў. Першы такі шкляны горад, зразумела, паўстане на Месяцы. Тут пабудуюцца станцыі да далейшых палётаў. Жыхары Месяца змогуць там на месцы выпрадукаваць многа патрэбных да жыцця і падарожжа рэчаў.

СУПРАЦЬ ЗАБАБОНАЎ

Каб даказаць, што забабоны — гэта выдумка, адзін лётчык у Мексіцы выскачыў 13 раз у жыцці з самалёта з парашутам 13 чысла, у 13 гадзін і 13 мінут. Перад гэтым ён шпацыраваў пад драбінай і прасіў пусціць чорнага ката, каб ён яму перабег дарогу, рассыпаў соль, пабіў люстэрка і скочыў уперад левай нагой. Усё гэта нікольки не перашкодзіла яму шчасліва прызямліцца з парашутам

Артыкул дыскусійны

Яшчэ раз аб пабудове Дома - помніка К. Каліноўскага

У адным з апошніх нумараў «Нівы» друкавалася заметка на тэму: «Ці будзе пабудаваны Дом-помнік Кастуся Каліноўскага». Надрукаваная заметка гаворыць аб тым, што справа пабудовы Дома - помніка К. Каліноўскага пачала моцна хвалявань нашых чытачоў. Гэтыя непакоі, улічваючы ход зборкі сродкаў на гэтую тэму, цалкам іх апраўдаюць.

Здзіўляе гэта моцна ўсіх тых, каму дарагое імя Кастуся Каліноўскага, каму дарагая і справа развіцця беларускай культуры. А здзіўляе таму, што на працягу амаль цэлага года Камітэт змог сабраць на гэтую справу 21 тыс. зл. (нельга лічыць 100 тысяч зл, атрыманых з ВРН у Беластоку). На аснове ўсяго гэтага можна сцвердзіць, што Камітэт бяздзейнічае, бо інакш гэта цяжка зразумець. Да гэтага часу, так здаецца, толькі рэдакцыя «Ніва» праяўляе ў гэтай справе якую-небудзь ініцыятыву. Але рэдакцыя не можа кіраваць гэтай справай, і таму неабходна ажывіць Камітэт.

На мой погляд, гэтай справай павінна больш заняцца Беларускае грамадска - культурнае таварыства. Трэба, каб яно паклікала пры ГП БГКТ падкамітэт будовы Дома-помніка. Падкамітэт павінен складаць на кожным пленарным пасяджэнні ГП БГКТ справаздачу аб сваёй працы.

Думаю, што спаборніцтва ў гэтай справе польскага і беларускага грамадства ў нічым тут не пашкодзіць. Тым больш і дагэтуль такое спаборніцтва існуе, але існуе яно ў бяздзейнічанні.

Пакрываць недахопы працы Камітэта пабудовы Дома - помніка тым, што падымалася для гэтага шмат акцый, нельга. У апошні час адзін з часопісаў паведаміў, што ў самым Беластоку, жыхары гэтага горада выпіваюць у год на дзесяткі мільёнаў зл. гарэлкі. Гэта зусім не гаворыць аб недахопе сродкаў.

Справа пабудовы Дома-помніка Кастуся Каліноўскага — гэта важная справа не толькі таму, што гэтым умацуе памяць свайго народнага героя, хоць гэта і найважнейшая мэта, але і таму што, будуючы Дом-помнік, мы прыложым цаглінку да развіцця беларускай культуры. Гэтым самым мы падтрымаем аўтарытэт Беларускага грамадска - культурнага таварыства, а гэта не благая справа.

Ф. БЕРНІКОВІЧ
Седліска к/Гіжыцка

СВЯТА Ў ЮШКАВЫМ ГРУДЗЕ

Традыцыйныя дажынкі ў Беластоцкім павеце адбыліся сёлета ў Юшкавым Грудзе. У мінулую нядзелю, 23 жніўня, на вясковым пляцы сабраўся народ. У ценю дрэў красавалася спецыяльна пабудаваная пляцоўка, упрыгожаная зелянінай і польскімі нацыянальнымі сцягамі.

На павятовыя дажынкі ў Юшкавым Грудзе прыбылі: кіраўнік Аддзела прапаганды Ваяводскага камітэта ПАРП тав. Валенцін Авер, сакратар Павятовай рады нарадовай у Беластоку т. Алексін, сакратар Павятовага камітэта ПАРП тав. Калішэўскі і запрошаныя госці з навакольных грамадскіх рад і мясцовых арганізацый.

У прэзідыуме дажынак заняў месца запрошаны прадстаўнік Галоўнага праўлення нашага Таварыства тав. Сяргей Гайдук.

Дажынкі, са словамі прывітання да ўсіх запрошаных гасцей, адкрыў солтыс Юшкавага Груда тав. Фёдар Усціновіч.

Сакратар Павятовай рады тав. Алексін выступіў перад насельніцтвам з прамовай. Расказаў ён аб вялікіх дасягненнях нашай сельскай гаспадаркі за мінулае пятнаццацігоддзе. Паказаў шырокія перспектывы яго развіцця ў будучыні.

— Сельскагаспадарчыя гурткі атрымалі цяпер усе магчымасці да дальнейшага развіцця. Яны прызваны садзейнічаць узросту сельскагаспадарчай культуры ў нашай вёсцы, пашырэнню асветы землятробаў — стварыць умовы належнага дабрабыту. А што найважнейшае, сельскагаспадарчыя гурткі павінны стаць пераканальным доказам той вялікай карысці, якую дае людзям супольная праца — праца ў згуртаваным калектыве.

Затым адбылося ўрачыстае ўручэнне грашовых узнагарод і ганаровых дыпломаў для сельскіх арганізацый і найлепшых гаспадароў акоціцы. Узнагароды па 500 зл. за добрую дзейнасць атрымалі сельскагаспадарчыя гурткі ў Юшкавым Грудзе і Круглым Ляску. Сярод гаспадароў, між іншым, узнагародзілі Івана Бароўскага з Болтрыкаў, Івана Лукшу з Шымак, радную грамадскай рады ў Ялоўцы Марыю Бзуру і інш.

Гэтыя ўзнагароды прызнала Павятовае праўленне сельскагаспадарчых гурткоў і арганізацыі ў Беластоку.

На заканчэнне ўрачыстасці, традыцыйны бохан хлеба паднеслі гаспадару дажынак Галіна Грыц, Зіна Ляўшук і Іван Багнюк.

У мастацкай частцы выступалі Беларускі народны калектыў песні і танца з Беластока і хор з ПДК у Міхалове. Вясковыя забавы працягнуліся да позняй ночы.

Наведаў нас вучоны

25 жніўня г. г. нашу рэдакцыю наведаў знаны спецыяліст - мовавед, працаўнік Варшаўскага універсітэта мгр. Ян Сенкоўскі. Ён з'яўляецца перакладчыкам шматлікіх твораў рымскай антычнай літаратуры, перш за ўсё з галіны паэзіі, на польскую мову. Як выкладчык лацінскай мовы на кафедры Беларускай філалогіі пры У. В., Ян Сенкоўскі займаецца таксама беларускай этнаграфіяй у Польшчы.

Праф. Сенкоўскі наведаў шмат беларускіх вёсак Сакольскага і Беластоцкага паветаў з мэтай пазнання спецыфікі беларускай мовы на Беласточчыне. (М. К)

РАСЦЕ ДРУЖБА

У жніўні г. г. пабывала ў БССР 400-асабовая група польскіх настаўнікаў. Гэтая група выехала з Варшавы спецыяльным «поездам дружбы».

На здымку: польскія настаўнікі аглядаюць Мінск.

У дапамогу мастацкім гурткам

Набліжаецца асенні сезон культурна - асветнай працы. На гэтую пару Галоўнае Праўленне БГКТ перадрукавала некалькі новых п'ес. У канцы мінулага месяца выйшла з друку гумарыстычая п'еса Міколы Алтухова «Госць з таго свету». Ужо надрукавана камедыя «Суседка» Алеся Пальчэўскага і «На ўскраіне сяла» Міколы Алтухсва.

У сучасны момант на складзе Галоўнага Праўлення нашага Таварыства ёсць адзінаццаць усякіх п'ес і гумарэсак. Значыць, выбар немалы.

Прытым вельмі важная звестка для нашых чытачоў — усе гэтыя п'есы можна набыць ва ўсіх аддзелах Беларускага Таварыства!

Няхай гэтай восенню ў кожнай вёсцы будзе арганізаваны беларускі мастацкі гурток. (ся)

Дзве на адну...

4-га жніўня ў вёсцы Барысаўка (Гайнаўскі пав.) разыгралася «няроўная барацьба» паміж трыма жанчынамі. Калісь гусі спаслі Рым, а тут былі прычынай барацьбы.

Грам. Ганна Іванюк жонка солтыса, прычапілася да грам. Вольгі Плевы, жонкі прадаўшчыка мясцовай крамы, што апошняя забрала ў яе гуску. Вольга Плева ўгледзела потым, што яе гуска таксама загінула. Будучы пэўнай, што гэта толькі падступ, пайшла адабраць гуску ў суседкі, бо сцвердзіла, што яе гуска там знаходзіцца. Суседка Ганна Іванюк выбегла на вуліцу і ўхапілася за валасы Вольгі Плевы. У дапамогу ёй прыбегла яе родная сястра Люба Яканюк і абедзве моцна пабілі Вольгу Плеву, якая часова не можа працаваць і даглядаць сваіх пяцёра дзяцей. (іл)

«Ніва» дапамагла

Справа ўладжана

У красавіку г. г. гр. гр. К. Юшкевіч, Я. Макац, А. Семянюк з вёскі Збуч звярнуліся да рэдакцыі з просьбай дапамагчы ім уладзіць справу абмену зямлі ў іх вёсцы.

Міністэрства ральніцтва паведаміла нас лістам ад 21.VIII. г. г., што скарга малазямельных сялян аказалася слушнай, што справа гэта ўжо ўладжана і сяляне, якія пісалі скаргу, задаволены. (мб)

Каб больш такіх вёсак

Жыхары вёскі Градэлі (Бельскага павета) у гонар 15-годдзя народнай улады грамадскім чынам пабудавалі ў сваёй вёсцы будынак з пустакоў, у якім памяшчаецца клуб і скупачны пункт малака. Ёсць месца таксама і на вясковую краму. У клубе моладзь збіраецца на гулянні і гутаркі. Яго наведваюць таксама і старэйшыя жыхары, якія са здавальненнем паўтараюць: «карысна і выгадна».

М. КУРАШ

Да ведама

УДЗЕЛЬНІКАЎ ВЯЛІКАГА КОНКУРСУ.

ПАВЕДАМЛЯЕМ УСІМ НАШЫМ УДЗЕЛЬНІКАМ ВЯЛІКАГА КОНКУРСУ, ШТО ВЫНІКІ КОНКУРСУ БУДУЦЬ АБ'ЯЎЛЕНЫ Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ «НІВЫ».

РЭДАКЦЫЯ

Р. СМЕШАЦ — Дубічы Царкоўныя.

П'есу атрымалі. Але нашто Вы яе перапісвалі? Шкада працы. Куды цікавей было б атрымаць арыгінал.

„N I W A"

Organ ZG BSTK. Adres ZG BSTK: Białystok M. C. Skłodowskiej 7. tel 34-14.

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok. ul. Wesołowskiego 1. tel. centr. 37-41. red. naczelny i sekretariat 25 89.

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł. rocznie — 28.80 zł.

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granica: kwartalnie — 10.15 zł. półrocznie — 20.30 zł. i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.

Zamówienie na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA". Warszawa. Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16.

Nkl "15" ...k P 2

З НАРОДНАГА

Якім дагаварыўся з кумой спатканца вечарам. Кума сказала жонцы Якіма:

— Замест мяне пайдзі ты, толькі нічога не адзывайся і што б ён не гаварыў увесь час маўчы.

Жонка так і зрабіла. Ноччу яна пайшла на ўмоўленае месца. У цемры муж яе не пазнаў, думаў што гэта сапраўды кума. Вось ён падае ёй 700 зл., каўбасу, мяса і кажа:

— Каб мая жонка была як ты, то я б яе шкадаваў і гэтым мясамды каўбасамі карміў. Аднак яна не, гэтага не зарабіла.

На другі дзень жонка наварыла мяса, каўбасы і купіла сабе гадзіннік. Убачыўшы гэта, муж аж за галаву ўзяўся, і стаў крычаць на жонку:

— Адкуль жа ты гэтага ўсяго набрала?

А жонка яму спакойна адказала:
— Што зарабіла, тое і зварыла!

Прыслаў

Пятро Мартынюк
Гайнаўка
вул. Падляша 7/8

*

Марцін узяў пазыку ў дзяржаўным банку. Меркаваў купіць карову. Некалькі разоў хадзіў на торг. але ўсё не трапіла такая карова, якая яму падабалася. Нарэшце ўзяў ды купіў радыё. Прынёс дахаты, уключыў, іграе на ўвесь голас. Прыходзіць да яго сусед і кажа:

— Ну, Марцін, пакажы, якую карову купіў.

— Не купіў, — адказвае Марцін.

— А што ж гэта ў цябе рычэла?

— Не рычэла, а іграла. Гэта ж радыё я купіў. Дзеці мае растуць і да малака іх сёння не цягне, а толькі да культуры.

А. МАКАЛЬ
в. Крушыняны

— Учора я была на канцэрце. Ігралі Гарасевіч з Вронскім.

— Не можа быць! І хто з іх выйграў?

Мал. Ул. Барташэвіч

Сучасныя вясковыя гульні

„Гэтак не было"

Сёння, пры нашай дэмакратыі,
Кожная дзяўчына ў андуляцыі.
Дзяўчына з вёскі за санацыі —
— Не знала гэткай камбінацыі

І харошыя і прыгожыя
Дзеўкі спраўныя, дзеўкі слаўныя
Бюралісткамі, інжынерамі,
На адных правах з кавалерамі.

Толькі, кепскі ў нас звычай водзіцца —
Маладыя пажаніўшыся не годзяцца,
І ў канцы канцоў ім прыходзіцца
Падаваць у суд і разводзіцца

А. МАКАЛЬ
в. Крушыняны.

НЯДРЭННЫЯ ДУМКІ

Хабарнік — гэта чалавек, які жыве там, дзе ёсць магчымасць... Дзе няма магчымасці, там няма хабарніка.

*

Ёсць людзі, якія маюць культуру толькі фізічную.

*

Кожную вясну я на год старэйшы, а мая жонка на два гады... маладзейшая.

*

Меламан нават на магільным камені мае запісаную песню.

*

Аптыміст заўсёды і ўсюды бачыць зялёны колер, песыміст — чорны; чалавек сапраўды разумны не адрознівае колераў.

СЕЛЬГАСГУРТКІ

Не ведаю, чытачы, ці вам вядома, што ў нашым ваяводстве больш тысячы сельгасгурткоў. Сельгасгурткі растуць, як грыбы пасля дажджу. У гэтым годзе 50 гурткоў купляюць поўныя камплекты сельскагаспадарчых машын.

Уявіце сабе, дарагія чытачы, што сельгасдзеячамі з'яўляюцца ў нас людзі ад плуга, якія ходзяць у нячышчаных ботах, а да апрацоўкі зямлі падыходзяць з механічнага пункту погляду. Гэтыя людзі арганізуюць сельгасбібліятэкі і імкнуцца, каб у час вясенне - палявых работ на палях усё па кніжнаму атрымоўвалася.

Я катэгарычна супроць перастаўкі сельскай гаспадаркі на механічную дарогу. У сувязі з механізацыяй вёскі вялікія непаразумленні могуць атрымацца. Напрыклад; трактарыст закахаецца ў дзяўчыне і пачне выкарыстоўваць машыну не па прызначэнню. На трактары да каханай будзе ездзіць, а пры каханні і нафты больш згарае.

Сенакасілку сяляне змогуць прыстасаваць да ўборкі грыбоў. Пасля такога «грыбастрыжэння» гарадскі жыхар чорта пухлага не грыба, у лесе знойдзе.

У нашых сялян вынаходніцкая жылка працуе беззаганна. У малацілку патрапяць умантаваць самагоначны апарат і адразу з новага зерня спірт закапае.

Жняярку змогуць падцягнуць пад рэчку і карыстацца як механічнай сціральнай машынай. Хоць і з другога боку лапасты будуць круціцца, то ўсё ж-такі не бяда. У нас многія справы круцяцца не так як трэба.

Сеялку людзі прыстасуюць да кармлення курэй. Пойдуць куры як салдаты чарадою за агрэгатам і кожная сваё зерне без дракі праглыне.

Калі на бліжэйшым усеагульным з'ездзе дэлегаты сельгасгурткоў дакладна распрацуюць метад выкарыстання сельгасмашын, то магчыма, што канвеерам будуць карыстацца для падачы закусак і напіткаў гасцям.

Нашы прадзеды з сахою і сярпом па полю хадзілі і да старасці дажывалі.

Механізацыя, здаецца мне, разленіць людзей і таму, даражэнькія, запісвайцеся як найхутчэй у сельскагаспадарчыя гурткі, каб без нас чаго дрэннага там не натварылі.

Дзядзька Левон.

ТАДЫ...

— Калі ты, міленькі Савачка, са мной ажэнішся?

— Тады, калі перастану шчыра кахаць Людмілу.

Прыслала:

Валя Ануфрыюк
в. Рыбалы
Бельскі пав.

ПАМЫЛКА

Кіраўнік аднаго бюро з'еў снеданне і пачаў чытаць газеты. Прачытаў ужо немала, аж раптам жонка пытае:

— Што гэта, сёння ты не ідзеш у бюро?

— А няхай яго!.. — вылаяўся муж, — мне здавалася, што я ўжо там.

ЗАЛЕЖНАСЦЬ

Цягнік павінен быў незадоўга ад'ехаць. Да кандуктара звяртаецца пасажыр і пытае:

— Ці паспею я развітацца са сваёй жонкай?

— Усё залежыць ад таго, як доўга вы пасля шлюбу...

ЖАНЧЫНЫ...

— Дык вам ужо 102 год — з пашанай прамовіў журналіст. — Вы самы старэйшы чалавек у гэтым горадзе...

— Не, — усміхнуўся старэчына, пасля чаго сказаў на вуха журналісту:

— Мая жонка на два гады за мяне старэйшая, але хто аб гэтым ведае (?). Заўсёды гаворыць, што ёй толькі 90 год.

РОЗНІЦА

На ўроку настаўнік пытае:

— Растлумач мне, чым адрозніваецца асцярожнасць ад баязлівасці?

Вучань:

— Калі мы баімся, — значыцца з'яўляемся асцярожнымі, а калі баяцца іншыя — дык яны баязлівыя.

НЕ МАЕ АХВОТЫ

Спаткалася двух знаёмых...

— Як пажываеш? Чаго такі сумны?

— На шлюб трэба мне ісці, але нейк не маю ахвоты.

— А хто жэніцца?

— Я, сам...

ЗАПРАШЭННЕ

Дачка аднаго гаспадара падпаліла стог сена і хлеў свайго бацькі. Калі яе спыталі, навошта яна гэтак зрабіла, — адказала:

— Я кахаю аднаго з пажарнікаў і надта хацела з ім сустрэцца.

Прыслаў:

Анатоль Харкевіч
Новае Ляўкова
Гайнаўскі пав.

НА ЎРОКУ

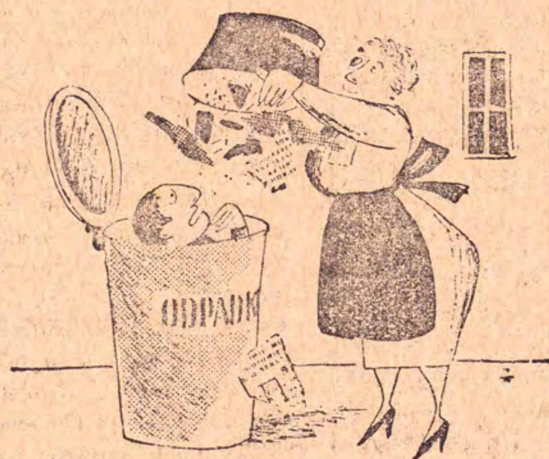
Настаўніца пытае вучня:

— Скажы, Валодзя, сталіцай якой дзяржавы з'яўляецца Масква?

Хлопец задзёрыста адказвае:

— А пані сама не ведае?

Ніна Красько
Дубічы - Царкоўныя,
Гайнаўскі пав.

— Не дадуць чалавеку спакойна праявіць плёнку.

Мал. Ю. Дынды.

НЕПАРАЗУМЕННЕ

Настаўнік раздаў вучням правераныя сшыткі і кажа:

— Хто з вас не разумее сваіх памылак, пытайцеся ў мяне. Ахвотна адкажу.

Вырываецца адзін з вучняў:

— Я не разумею...

— Чаго не разумееш? — пытае настаўнік.

— Чаму вы падпісаліся «Асёл», а не паставілі мне ацэнкі. **(М. К.)**

Вопытны грыбнік

«Агенёк»

